

Het afwikkelen van nalatenschappen

— door Perry Landman en Remy de Gier

Het werven van nalatenschappen krijgt de laatste jaren terecht veel aandacht. Maar ook de afhandeling kan worden gezien als onderdeel van het fondsenwervingsbeleid. Als het niet goed gebeurt, kun je als organisatie veel inkomsten mislopen. Daar zijn in de praktijk serieuze voorbeelden van. In dit artikel brengen we een overzicht waarmee allemaal rekening gehouden moet worden, wil je tot een optimale afwikkeling van nalatenschappen komen.

Bij de afhandeling van nalatenschappen komt veel kijken. Het begint wanneer de melding binnenkomt dat een erflater is overleden. Bij euthanasie komt het voor dat het opvallen van een nalatenschap voor het overlijden wordt aangekondigd. Wanneer er geen familieleden of vrienden zijn die de opdracht tot het regelen van de uitvaart hebben gegeven, komt dit, als een van de eerste prioriteiten, op het bord van de executeur. Het is belangrijk te weten dat het goede doel met het geven van de opdracht voor de uitvaart, de nalatenschap nog niet aanvaardt. Maar als er geen uitvaartverzekering is, komen de kosten van de uitvaart voor rekening van de nalatenschap. Wanneer er onvoldoende overblijft moet de opdrachtgever, het goede doel dus, de kosten van de uitvaart betalen. Als er wensen voor de uitvaart van de overledene bekend zijn, worden die zoveel mogelijk gerespecteerd. Is daarover niets te vinden, dan kunnen natuurlijk ook vrienden of familie geraadpleegd worden. Ook kan bij de desbetreffende begrafenisonderneming nagevraagd worden hoe de begrafenis van de partner verliep, om die als voorbeeld te gebruiken.

Een ander punt dat geen uitstel kan verdragen, is het regelen van de verzorging van huisdieren die achtergebleven zijn. Ook hier kan het helpen om eens met de sociale omgeving van de overledene te praten. Zijn er geen aanwijzingen te vinden, dan kan er gevraagd worden of iemand van de vrienden of familie zich over de huisdieren wil ontfermen. De laatste optie vormen de dierenorganisaties.

SAMENSTELLING NALATENSCHAP

De volgende stap is nagaan waar de nalatenschap uit

bestaat en hoe deze is samengesteld. Is er sprake van een eigen woning of huurde de overledene? Waar bankierde de overledene en wat is het saldo van deze rekeningen? Is er sprake van waardevolle inboedel die veiliggesteld moet worden? Zijn er schulden in de nalatenschap? En welke lidmaatschappen en incasso's moeten worden stopgezet? Voor het beantwoorden van deze vragen is vaak enig speurwerk nodig. Het is dus zaak om zo snel mogelijk de woning van de overledene te bezoeken en op zoek te gaan naar administratie en contanten. Waardevolle inboedel kan het beste meteen worden overgebracht naar een veilinghuis, waar eerst wordt gekeken of de spullen echt waarde hebben. Sommige mensen zijn erg goed in het verstoppertje van hun waardevolle spullen. Een mevrouw had door haar hele appartement ruim € 6.000,- aan contanten en zo'n € 23.500,- aan gouden en zilveren munten verstopt.

Het kan vaak geen kwaad om na het verlaten van de woning nog even bij de bureaus langs te gaan, om hun te vragen contact op te nemen, mocht er iets met de woning gebeuren. Nog een praktische tip: plak een nee-neesticker op de brievenbus, zodat die niet volloopt met reclamefolders. Voor de geadresseerde post kan de nabestaandenservice van Post.nl worden ingeschakeld.

AANVAARDEN OF VERWERPEN

Zodra er een goed beeld is van de omvang en samenstelling van de nalatenschap, wordt er een boedelbeschrijving opgesteld. Hieruit blijkt of er voldoende bezittingen zijn om de crediteuren te betalen. Als dat niet het geval is, eindigt de taak van de executeur. Als de boedelbeschrijving is opgesteld, moet het goede



Perry Landman

doel bepalen of de nalatenschap wordt aanvaard. Over aanvaarding door goede doelen is doorgaans in hun statuten opgenomen dat dit beneficiair moet gebeuren. Dat betekent dat het goede doel wel erfgenaam is, maar niet kan opdraaien voor eventuele schulden die onderdeel uitmaken van de nalatenschap. De beneficiaire aanvaarding gebeurt door het afleggen van een verklaring bij de rechtbank. Als het saldo van de nalatenschap negatief is of de kans daarop groot lijkt, kan het goede doel ook beslissen om de nalatenschap te verwerpen. Ook de verwerping wordt met een verklaring bij de rechtbank geregeld, waarna het goede doel er niets meer mee te maken heeft.

VERKLARING VAN ERFRECHT/EXECUTELE

Vaak willen instanties, zoals banken, makelaars en verzekeringsmaatschappijen na een overlijden zeker weten dat ze met een bevoegde partij te maken hebben. Daarom vragen zij een verklaring van erfrecht of een verklaring van executele, voordat zij informatie geven of opdrachten uitvoeren. Zo'n verklaring is een notariële akte waarin een notaris verklaart wie er is overleden, of diegene een testament had gemaakt en wie op grond daarvan bevoegd is om te handelen. In de verklaring van executele staat alleen wie er tot executeur is benoemd en dat diegene zijn taak heeft aanvaard. In de verklaring van erfrecht staat ook wie de erfgenamen zijn en of zij het erfgenaamschap hebben aanvaard of verworpen. De afgifte van een verklaring van erfrecht laat vaak even op zich wachten in verband met de verschillende onderzoeken die een notaris moet uitvoeren na een overlijden.



Remy de Gier

AAN DE SLAG

Nadat de verklaring is ontvangen, komt meestal eerst de bank aan de beurt. Daar worden rekeningafschriften opgevraagd, zodat inzicht ontstaat in de financiële situatie. Op die afschriften zie je ook de automatische incasso's die moeten worden stopgezet, behalve natuurlijk die zaken die nog even door moeten gaan, zoals energie en bepaalde verzekeringen. Het is verstandig om de transacties in de periode voor overlijden goed te bekijken. Zo zijn er gevallen bekend, waarbij kort voor het overlijden enkele tienduizenden euro's van de rekening waren overgeschreven. Als er dan geen schenkingsakte bekend is, moet nader onderzocht worden hoe dat zit.

Als er andere begunstigden in het testament staan, zoals legatarissen, dan moet ook met hen contact opgenomen worden. Een belangrijke partij is ook de Belastingdienst, in verband met de verschillende belastingaangiften die gedaan moeten worden.

Om te voorkomen dat er bankrekeningen of levensverzekeringen over het hoofd worden gezien, is het zaak om altijd een zoekvraag in te dienen bij het loket Slappende Tegoeden van de Nederlandse Vereniging van Banken, en de website 'vanatotzekerheid.nl' van de Nederlandse Vereniging van Verzekeraars te raadplegen. In de praktijk van elke professionele executeur zijn voorbeelden, waarbij op die manier een mooie uitkering voor de erfgenamen kon worden geïnd.

DE WONING

Probeer bij een huurwoning de huur zo snel mogelijk

Een mevrouw had door haar hele appartement ruim € 6.000,- aan contanten en zo'n € 23.500,- aan gouden en zilveren munten verstopt.

te beëindigen, zodat de kosten niet doorlopen. Voorafgaand daaraan vindt er meestal een inspectie met de verhuurder plaats, om na te gaan welke punten voor de oplevering verholpen moeten worden. Denk aan het verwijderen van de vloerbedekking of het herstellen van rookschade.

Wanneer de overledene een eigen woning had, wordt de verkoop gestart. Verstandig is om daarvoor lokale NVM-makelaar te nemen. Maar laat de woning eerst taxeren door een andere makelaar. Dat maakt een zorgvuldige beslissing mogelijk. Tijdens het verkoopproces is het belangrijk om intensief contact te hebben met de erfgenaam. Rond de verkoop niet af voor deze instemming heeft gegeven. Zorg dat in de koopovereenkomst de risico's voor de erfgenamen zoveel mogelijk worden beperkt. Sluit in zo'n overeenkomst uit dat de koper eventuele schade niet op verkoper kan verhalen. De praktijk wijst uit dat dat nodig is.

Of er nu een huurwoning of een eigen woning is, de woning zal voor de sleuteloverdracht toch leeggehaald moeten worden. Een uitstekende oplossing is het inschakelen van gespecialiseerde boedelruimers. Zij zorgen voor een correcte oplevering van de woning. En wanneer ze bij de ontruiming alsnog waardevolle inboedel tegenkomen, zorgen zij voor de afgifte aan een veilinghuis. De overige inboedel wordt naar een kringloopwinkel gebracht of afgevoerd naar de milieustraat.

DE BELASTINGDIENST

Voordat een nalatenschap afgewikkeld kan worden, moeten een aantal zaken met de Belastingdienst geregeld worden. Zo moet er doorgaans nog een laatste aangifte voor de inkomstenbelasting ingediend worden. Als de benodigde papieren niet te vinden zijn, moeten de noodzakelijke gegevens worden opgevraagd bij de bank, eventueel bij pensioenmaatschappijen en/of hypotheekverstrekkers. Als de erfgenaam een anbi is

hoeft er geen erfbelasting afgedragen te worden. Maar als er naast het goede doel ook natuurlijke personen erfgenaam of legataris zijn, is aan het indienen van een aangifte erfbelasting niet te ontkomen. Het wachten op de aanslagen van de Belastingdienst kan maanden duren. Dat is een van de redenen dat de afwikkeling van een nalatenschap veel tijd in beslag neemt.

DE VERDELING

Als alle schulden van de nalatenschap zijn betaald en alle goederen te gelde zijn gemaakt, is de nalatenschap klaar om verdeeld te worden. Voordat het erfdeel wordt uitgekeerd, wordt aan de erfgenaam rekening en verantwoording afgelegd van het gevoerde beheer over de nalatenschap. Daarvoor wordt een overzicht opgesteld van de omvang van de nalatenschap op het moment van het overlijden en van de bedragen die er na het overlijden zijn uitgegeven en ontvangen. Wanneer de afhandeling door een professionele executeur is verricht, moet een gespecificeerd urenoverzicht beschikbaar zijn, zodat het goede doel een optimaal inzicht heeft in de verrichte werkzaamheden. In het verlengde daarvan dient de executeur de erfgenaam te verzoeken hem kwijting en decharge te verlenen, waarna deze ervoor zorgt dat de bank het saldo uit de nalatenschap uitkeert en de bankrekening wordt opgeheven. Dan is de nalatenschap afgerond. ♦

Perry Landman en Remy de Gier zijn werkzaam bij Centrum Nalatenschappen, dat in 2006 is opgericht door Henk de Graaf. Henk is een van de pioniers op het gebied van het werven en afhandelen van nalatenschappen. Centrum Nalatenschappen verricht nu ruim tien jaar de afhandeling van nalatenschappen voor een groot aantal goede doelen.